

Asia: VN/1195/2024

Lausuntopyyntö luonnoksesta hallituksen esitykseksi eduskunnalle laiksi työriitojen sovittelusta ja eräiden työtaistelutoimenpiteiden edellytyksistä annetun lain muuttamisesta

Lausunnonantajan lausunto

Yleiset huomiot

Pyydettyinä lausuntona luonnoksesta hallituksen esitykseksi eduskunnalle laiksi työriitojen sovittelusta ja eräiden työtaistelutoimenpiteiden edellytyksistä annetun lain muuttamisesta Metsäteollisuus ry toteaa seuraavaa.

Lakimuutoksen tarkoitus on oikea, mutta luonnoksen mukainen esitys näyttäisi edelleen todennäköisesti jättävän tarpeen erillislain säätämiseksi välttämättömän terveydenhuollon ja kotihoidon alueella, jos hoitoala uhkaa laajalla työtaistelutoimenpiteellä. Ehdotuksesta puuttuvat tehokkaat oikeussuojakeinot turvata suojelutyön järjestäminen silloin, kun palkansaajien yhdistykset eivät noudata huolehtimisvelvollisuuttaan. Turvaamistoimen kaltainen menettely eroaa jo nykyisin käytettävästä turvaamistoimimenettelystä käytännössä vain hakijavakuuden asettamisvelvoitteen osalta, mitä ei voida pitää riittävänä oikeushyvien suojaamisen varmistamiseksi. Voisikin kysyä, toteutuuko lakimuutoksen keskeinen tarkoitus kovinkaan tehokkaasti nykymuotoisena.

Lisäksi asiallisesti samaan tai parempaan lopputulokseen olisi voinut päästä avaamalla vain työaikalain hätätyötä koskevan sääntelyn ja selkeyttämällä sen tulkintaa työtaistelutilanteissa.

1 §

Esitys ja perustelut ok.

3 §

Esitys ja perustelut ok.

8 c §

Esitys ja perustelut ok.

8 d §

Pykälän 1 momentin 7 kohdassa tulisi erikseen mainita polttoaine välttämättömänä hyödykkeenä. Jos ei suoraan lakitekstissä, vähintään perusteluosassa. Polttoainesaatavuus on ehdottoman välttämätöntä väestön perustarpeiden tyydyttämiseksi tai palvelun vähimmäisvaatimusten täyttämiseksi.

Pykälän 3 momentissa esitetään työnantajalle neuvotteluelvoitetta työntekijöiden yhdistyksen kanssa siitä, kuinka 1 momentissa tarkoitetut seuraamukset vältetään työtaistelun aikana. Neuvotteluelvoitteeseen sisältyy myös työnantajan velvoite antaa työntekijöiden yhdistykselle riittävät tiedot välttämättömän henkilöstön tarpeesta ja sen perusteista sekä työnantajan käytettävissä olevista muista keinoista 1 momentissa tarkoitettujen seuraamusten välttämiseksi. Metsäteollisuus ry:n käsityksen mukaan neuvotteluelvoitteen tulee koskea vain työtaistelun rajaamista koskevia seikkoja, eikä sitä tule asettaa ehdottomaksi velvoitteeksi ennen työtaistelun kieltämisen tai turvaamistoimen hakemista, vaan työnantajan tulisi voida saattaa asia tuomioistuimen ratkaistavaksi hyvin kevyen työtaistelun rajaamista koskevan neuvottelun jälkeen tai tarvittaessa välittömästi saatuaan siitä tiedon. Näin voidaan paremmin turvata suojattavien oikeushyvien toteutuminen.

8 e §

Ks. edellisessä kohdassa lausuttu työnantajan velvoitteesta neuvotella ensin työntekijöiden yhdistyksen kanssa. Sama pätee myös tässä kohdin.

Pykälän 2 momentissa ehdotetaan säänneltävän työntekijöiden yhdistyksen kuulemisesta väliaikaisen kieltohakemuksen käsittelyssä. Ottaen huomioon asian kiireellisyys, Metsäteollisuus ry katsoo, että työntekijöiden yhdistyksen kuulemiselle on asetettava hyvin tiukka aikamääre väliaikaisen kieltohakemuksen käsittelyssä, jottei kuuleminen aiheuta suojattavana olevien oikeushyvien loukkaamista aiheutuneen viivästyksen vuoksi.

8 f §

Esitys ja perustelut ok.

8 g §

Esitys ja perustelut ok.

18 a §

Esitys ja perustelut ok.

18 b §

Ei ole oikeasuhtaista asettaa työnantajalle minkäänlaista hyvitysseuraamusta. Tuomioistuimien voi hylätä ilmeisen perusteettomat väliaikaisen kiellon hakemukset, jolloin myöskään työntekijäpuolen oikeudet eivät vaarannu. Lisäksi turvaamistoimen hakemisesta itsestään aiheutuu työnantajalle merkittäviä kustannuksia, ja ilmeisen perusteettomien hakemusten yhteydessä myös vastapuolen oikeudenkäyntikulut tultaisiin tuomitsemaan työnantajapuolen maksettavaksi.

Hyvityksen enimmäismäärä on myös täysin suhteeton ottaen huomioon, että lakiesityksessä ehdotetaan samansuuruista hyvitystä huolehtimisvelvollisuuden rikkomisesta, joka aiheuttaisi keskeisten oikeushyvien vakavaa vaarantumista.

18 c §

Pykälän 1 momentissa todetaan, ettei hyvitysseuraamus saa johtaa hyvitysvelvollisen toimintaedellytysten lakkaamiseen. Hyvitysvelvollisen taloudellinen asema ei Metsäteollisuus ry:n mukaan saa olla keskeinen hyvityksen suuruuteen vaikuttava seikka. Tapahtunut oikeushyvän loukkaus on samansuuruinen, oli sen aiheuttanut hyvitysvelvollinen vakavarainen tai varaton. Hyvitysvelvollisuuden määrää tulisikin arvioida keskeisesti tapahtuneen oikeushyvän loukkauksen vakavuuteen perustuen.

Hyvitysseuraamuksen lisäksi työntekijäyhdistykselle tulee asettaa yleinen vahingonkorvausvelvollisuus lainvastaisella toiminnallaan työnantajalle aiheuttamastaan vahingosta.

18 d §

Esitys ja perustelut ok.

Lausunnonantajia pyydetään lausumaan siitä, onko työmarkkinoilla kohdattu ongelmia suojelutyöhön liittyen.

On. Työtaistelutilanteissa teollisuuden prosesseissa on kohdattu tilanteita, joissa koneiden ja laitteiden rikkoutumiselle on sääolosuhteet huomioon ottaen suuri riski. Lisäksi tavaran pilaantumista ei ole aina estetty prosessiteollisuudessa. Todettakoon myös, että lakkorajoja ei ole käytännössä aina noudatettu, eivätkä lakkotoimikunnat ole toimineet tarkoituksensa mukaisesti.

Onko hätätyötä koskevaa sääntelyä tarpeen muuttaa ottaen huomioon lakiehdotukset ja jos on, millä tavalla?

Metsäteollisuus ry katsoo, että asiallisesti olisi päästy vähintään yhtä tyydyttävään lopputulokseen kuin nyt luonnostellulla muutoksella, jos hätätyön teettämisedellytyksistä olisi poistettu tapahtuman ennalta arvaamattomuuden vaatimus ja kahden viikon enimmäiskesto-aika, sekä jos tilanteita, joissa hätätyötä saa teettää, olisi hiukan laajennettu nykyisestä.

Ehdotetun sääntelyn lisäksi lainsäätäjän tulee selventää hätätyön käyttämisen kriteerejä työtaistelujen yhteydessä siten, että työnantajalla todetaan olevan aina oikeus hätätyön käyttämiseen, kun tässä ehdotetut oikeushyvät muutoin vakavasti vaarantuisivat.

Oikeusministeriötä pyydetään lausumaan erityisesti ehdotettaviin säännöksiin liittyvistä prosessuaalisista kysymyksistä (ml. oikeudenkäymiskaaren ja ulosottokaaren säännösten soveltuminen), ehdotettavien säännösten nojalla oikeudenvastaisesta työtaistelusta aiheutuvien vahinkojen korvaamiseen liittyvistä kysymyksistä (vahingonkorvauslain soveltuminen) sekä kaksoisrangaistavuuden kiellon soveltumisesta tilanteessa, jossa työtaistelu olisi sekä työrauhavelvollisuuden vastainen että ehdotettavien säännösten nojalla oikeudenvastainen.

-

Asianajajaliittoa pyydetään lausumaan erityisesti ehdotettaviin säännöksiin liittyvistä prosessuaalisista kysymyksistä.

-

Honkanen Paavo
Metsäteollisuus ry